

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Windpark Spinder Tilburg

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

30 mei 2017 / projectnummer: 3215

1. Oordeel over het MER

De gemeente Tilburg wil op en nabij het bedrijventerrein De Spinder ten noorden van Tilburg een aantal windturbines mogelijk maken¹. Afhankelijk van de gekozen optie gaat het om 3 of 4 turbines met een totaal vermogen van 10 tot 12,6 Megawatt. In dit advies geeft de Commissie voor de milieueffectrapportage (verder 'de Commissie')² aan of het milieueffectrapport (MER) voldoende informatie geeft om een goed onderbouwd besluit te kunnen nemen over de windturbines.

Het MER is goed leesbaar en overzichtelijk. Het vat de belangrijkste resultaten van de milieuonderzoeken – zoals een geluidonderzoek en een natuurtoets – goed samen. Voor een uitgebreidere toelichting en onderbouwing kunnen de bijlagerapporten worden geraadpleegd. De locatie en de omvang van het windpark en de opstelling van de turbines zijn goed onderbouwd. De gemeente wil dat het bedrijventerrein De Spinder onderdeel wordt van een duurzaam energielandschap. Daar kunnen de windturbines een bijdrage aan leveren.

In het MER zijn twee verschillende opstellingen van de turbines vergeleken. Het MER geeft hiervan de effecten op de omgeving aan, bijvoorbeeld hinder door geluid of slagschaduw, verstoring van het landschap en effecten op vogels en vleermuizen. In het MER ontbreekt nog informatie over de visuele effecten van nachtelijke verlichting op de turbines. In een aanvullende notitie³ zijn deze effecten alsnog beschreven en is ook aangegeven welke maatregelen er zijn om die effecten te beperken.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar advies toe en geeft zij nog enkele aandachtspunten mee voor de besluitvorming.

2. Toelichting op het oordeel

2.1 Waarom m.e.r. en toetsing door de Commissie?

Voor de bouw van de windturbines wordt het bestemmingsplan van het bedrijventerrein De Spinder aangepast en moet een omgevingsvergunning worden verleend door de gemeente Tilburg. Voor de besluitvorming hierover is een gecombineerd plan-/project-MER opgesteld. De gemeente Tilburg heeft de Commissie gevraagd om een toetsingsadvies uit te brengen over het MER. In dit advies beoordeelt de Commissie of het MER voldoende informatie bevat

¹ Initiatiefnemers voor de windturbines zijn de Midden-Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij voor Duurzame Ontwikkeling (Stichting MOED), het Waterschap De Dommel en Afvalverwerkingsbedrijf Attero.

² De samenstelling en werkwijze van de werkgroep van de Commissie m.e.r. en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, via de link [3215](#) of door dit nummer op www.commissiener.nl in te vullen in het zoekvak

³ Deze aanvullende notitie, d.d. 16 mei 2017, heeft niet ter visie gelegen. De Commissie adviseert de notitie zo spoedig mogelijk openbaar te maken.

om het milieubelang volwaardig te kunnen meewegen in het besluit over het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning.

2.2 Locatiekeuze en overige ontwikkelingen

In het MER is de keuze voor de locatie De Spinder duidelijk onderbouwd. Op basis van een belemmeringenkaart voor de gemeente Tilburg (waarbij ook naar andere locaties is gekeken) en uitgaande van het provinciaal beleid ten aanzien van windturbines is duidelijk dat De Spinder een geschikte locatie is.⁴ Ook de eigendomssituatie speelt hierbij een rol. De windturbines zullen deel uit maken van het *Duurzaam energielandschap Noord*. Volgens het MER dient dit gebied een belangrijke bijdrage te leveren aan de ambitie van de gemeente om in 2050 volledig klimaatneutraal te zijn. De Commissie adviseert om bij besluitvorming aan te geven welke bijdrage de windturbines en de overige energievormen van dit energielandschap zullen leveren. Dit geeft een indicatie van het relatieve belang van het initiatief in het behalen van de energieambities van de gemeente.

2.3 Alternatieven

In het MER zijn twee alternatieven vergeleken, die zich onderscheiden in aantal turbines (3 of 4), hoogte (ashoogte 99 of 135 meter) en opstelling. Op basis van de belemmeringenkaart is in het MER onderbouwd welke randvoorwaarden in het plangebied gelden voor de opstellingsalternatieven. Gezien de beperkingen op de locatie liggen geen wezenlijk andere alternatieven voor de hand. Uit een nadere toelichting blijkt dat op en rond de bestaande stortplaats plaatsing van turbines niet wenselijk is vanwege de stabiliteit en afdichting van de stortplaats. Bovendien worden op deze locaties andere vormen van duurzame energie voorzien.

Alternatief 1 is gekozen als basis voor het voorkeursalternatief, zij het dat in het ontwerpbestemmingsplan een bandbreedte is aangegeven voor de afmetingen van de turbines (4 turbines, ashoogte 90-100 meter, rotordiameter 100-120 meter). De Commissie merkt op dat de keuze op alternatief 1 valt op grond van de conclusie dat alternatief 2 onuitvoerbaar is vanwege onaanvaardbare effecten op de werking van de defensieradar. Uit een nadere toelichting van bevoegd gezag en initiatiefnemers blijkt dat deze conclusie pas getrokken kon worden in de loop van de m.e.r.-procedure. Dat verklaart waarom alternatief 2 niet op voorhand is afgefallen.

⁴ In de Structuurvisie Ruimtelijke Ordening Noord-Brabant zijn voorwaarden gesteld aan de ontwikkeling van windenergie. Om versnippering van meerdere kleinere initiatieven tegen te gaan, kiest de provincie voor geclusterde opstelling van windturbines. Dat kan bij grootschalige bedrijventerreinen in het stedelijk concentratiegebied. Het Windpark Spinder voldoet aan deze voorwaarde.

2.4 Geluid

De Commissie merkt op dat de gehanteerde geluidsgegevens in het MER tot onduidelijkheid kan leiden, omdat de uitgangspunten van het voorkeursalternatief afwijken van de oorspronkelijke alternatieven⁵ en doordat informatie uit het akoestisch onderzoek onjuist is overgenomen in de Natuurtoets⁶. Doordat in hoofdstuk 9 van het MER de geluidseffecten van het voorkeursalternatief correct zijn beschreven en in de Natuurtoets wel goed is onderbouwd dat het geluid van de windturbines niet leidt tot aantasting van de wezenlijke kenmerken van het Natuurnetwerk Brabant dat het Natuurnetwerk Brabant vindt de Commissie dit geen gemis. Zij adviseert hier wel rekening mee te houden bij de besluitvorming, om te voorkomen dat van verkeerde gegevens wordt uitgegaan.

2.5 Natuur

De effecten op natuur zijn samengevat in het MER en uitgebreid beschreven in een bijlage-rapport⁷ dat van goede kwaliteit is. Er is veel aandacht besteed aan de effecten op Natura 2000-gebieden en vooral op het Natuurnetwerk Brabant (NNB), aangezien het plangebied omgeven is door gebieden die deel uitmaken van het NNB.

Uit de Natuurtoets blijkt dat de windturbines zullen leiden tot vogelslachtoffers onder vogels op seizoenstrek en lokale vogels. In de Natuurtoets (p. 75) wordt aanbevolen voor de betreffende soorten ontheffing aan te vragen van artikel 3.1 lid 1 van de Wet natuurbescherming. Daarbij dient onderbouwd te worden dat de additionele sterfte onder de vogelsoorten de gunstige staat van instandhouding van de betrokken populaties niet kan aantasten. De staat van instandhouding van de Kramsvogel en Koperwiek is echter niet gunstig, maar *matig ongunstig*. Op grond hiervan kan niet zonder meer gesteld worden dat er geen negatieve effecten op de genoemde soorten zullen optreden.⁸ Het is daarom aan het bevoegd gezag om binnen de kaders van de natuurbeschermingsregelgeving tot een adequate oplossing te komen.

In antwoord op vragen van de Commissie is aangegeven dat de Kramsvogel en Koperwiek wintergasten zijn, waardoor er geen sprake is van een lokale populatie. Het feit dat de Kramsvogel en Koperwiek doortrekkende soorten zijn wil niet zeggen dat geen inschatting

⁵ In het MER zijn de effecten van de alternatieven 1 en 2 en van het voorkeursalternatief beschreven, op basis van een akoestisch onderzoek dat als bijlage bij het MER is gevoegd. Dit geeft voldoende informatie over de effecten en de verschillen tussen de alternatieven en maakt duidelijk dat geen normen worden overschreden (behalve bij de twee dienstwoningen van de RWZI die (op termijn) aan de woonbestemming zullen worden onttrokken). Voor het voorkeursalternatief is voor het aspect geluid met een ondergrens en een bovengrens gerekend. Opvallend is dat voor de bovengrens met een hoger geluidvermogen is gerekend dan in de alternatieven 1 en 2 is aangehouden. De akoestische effecten van het voorkeursalternatief vallen daardoor niet binnen de bandbreedte van de in eerste instantie onderzochte alternatieven. De effecten van het voorkeursalternatief zijn wel correct beschreven in hoofdstuk 9 van het MER.

⁶ In de Natuurtoets zijn dB(A)-geluidcontouren opgenomen die zijn overgenomen uit het akoestisch onderzoek. Geluidcontouren uit een akoestisch onderzoek (waarin uitgegaan wordt van de eenheid Lden) kunnen echter niet een op een worden vertaald naar verstoringscontouren voor vogels (waarin uitgegaan wordt van dB(A)). Waarschijnlijk worden hierdoor de effecten op vogels overschat. In het MER (en de Natuurtoets) is verder aangegeven dat de 45 dB(A)-contour zich op ongeveer 50 meter van de windturbines bevindt. Dit komt niet overeen met de dB(A)-geluidcontouren.

⁷ Bijlage 9 bij het MER, Natuurtoets Windpark de Spinder (Tilburg), Bureau Waardenburg, 7 januari 2017

⁸ Zeker gezien de (landelijke) toename van het aantal windturbines bestaat het risico dat deze soorten verder achteruit gaan.

van het lokale voorkomen kan worden gemaakt. Voor de genoemde soorten zou, net als voor vleermuizen, een inschatting gemaakt kunnen worden van lokale aantallen, bijvoorbeeld op basis van de SOVON Vogelatlas. Daarmee zou een betere onderbouwing gegeven kunnen worden van de effecten op deze soorten.

2.6 Landschap en verlichting

De effecten van de alternatieven op het landschap zijn in het MER beschreven aan de hand van vijf voor de hand liggende beoordelingscriteria: koppeling met de landschapsstructuur, herkenbaarheid, invloed op horizon, visuele rust en interferentie. De effectbeoordeling is op deze criteria voldoende onderbouwd en geïllustreerd met een aantal visualisaties van de opstellingsalternatieven.

In het MER is echter geen aandacht besteed aan de effecten van verlichting op de windturbines. Uit het MER en het ontwerpbestemmingsplan wordt duidelijk dat toestemming gegeven wordt voor windturbines met een tiphoogte boven de 150 meter. Consequentie hiervan is dat de windturbines voorzien moeten worden van verlichting vanwege de veiligheid voor het vliegverkeer.⁹ In het MER is geen aandacht besteed aan de visuele hinder door verlichting van de turbines en de mogelijkheden deze terug te dringen. Opvallend is dat in de Natuurtoets wel aandacht is besteed aan de effecten van verlichting op vogels en vleermuizen.

In een aanvullende notitie ten behoeve van de besluitvorming door de gemeenteraad is aangegeven dat de windturbines inderdaad voorzien zullen worden van verlichting. De visuele effecten van nachtelijke verlichting zijn beknopt aangegeven. Daarnaast zijn de mogelijkheden om effecten te mitigeren aangegeven (vastbrandende verlichting in plaats van knipperend, gebruik van sensoren waarmee de lichtintensiteit wordt aangepast aan het zicht). De Commissie adviseert om bij de besluitvorming, in verband met de beleving door omwonenden, van enkele bestaande visualisaties ook een *nachtversie* te presenteren.

⁹ De Commissie verwijst daarbij naar de *richtlijn Aanduiding van windturbines en windparken op het Nederlandse vasteland* van de inspectie Leefomgeving en Transport en de resultaten van het verlichtingsonderzoek bij windpark Zuidlob in Flevoland (Zie hiervoor: www.nuon.com/nieuws/2015/onderzoek-windmolenverlichting-prinses-alexia-windpark-afgerond en www.windmolenverlichting.nl).

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: Stichting MOED (Midden-Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij voor Duurzame Ontwikkeling), Waterschap de Dommel, Afvalverwerkingsbedrijf Attero

Bevoegd gezag: Gemeente Tilburg

Besluit: Wijzigen van het bestemmingsplan en verlenen van omgevingsvergunning (Wabo)

Categorie Besluit m.e.r.: D22

Activiteit: Realisatie van windturbines op het bestaande bedrijventerrein De Spinder in de gemeente Tilburg.

Procedurele gegevens:

Aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 16 maart 2017

Kennisgeving MER: 24 maart 2017

Ter inzage legging MER: 27 april 2017 t/m 8 mei 2017

Toetsingsadvies uitgebracht: 30 mei 2017

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dhr. drs. S.R.J. Jansen

dhr. drs. P.J. Jongejans (secretaris)

dhr. ir. W.H.A.M. Keijsers

dhr. ir. H.D. Koppen

mw. drs. J.G.M. van Rhijn (voorzitter)

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie: <http://www.commissiemer.nl/advisering/watbiedtdecommissie>

Betrokken documenten:

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3215](#) in te vullen in het zoekvak.

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Bezoekadres

A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

Postadres

Postbus 2345
3500 GH Utrecht

t 030-2347666

e mer@eia.nl

w commissiemer.nl

